

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

**Inventarisatie Nederlandse COVID-19
Onderzoeken:
Preventie en Zorg & Brede Maatschappelijke
vraagstukken**

Bijlage bij: Update mentaal welbevinden, rapportage nr. 15

Colofon

© RIVM 2022

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Publicatiedatum: 1 juli 2022

Maartje Harbers (auteur), RIVM
Else Zantinge (auteur), RIVM
Carola Schrijvers (projectleiding), RIVM

Contact:
Carola Schrijvers
RIVM Centrum Gezondheid en Maatschappij
carola.schrijvers@rivm.nl

Dit is een uitgave van:
**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
Nederland
www.rivm.nl

Referenties

- Achterberg M, Dobbelaar S, Boer OD, Crone EA. Perceived stress as mediator for longitudinal effects of the covid-19 lockdown on wellbeing of parents and children. *Scientific Reports*, 2021;11:2971.
- Barends S, Feitsma M, Hutten D, Oosting I, Snip J. Bijna niets meer vanzelfsprekend. De gevolgen van de coronacrisis voor het leven in de provincie groningen. . Groningen: Sociaal Planbureau Groningen, Februari 2021a.
- Barends S, Oosting I, Snip J. Herstel en perspectief. De coronacrisis door de ogen van groningen: Sociaal Planbureau Groningen, 2021b.
- Bolt E, Abdel Nour F, Jansen T, Korevaar J, Van Dijk L, Hek K. Voorschrijven van psychofarmaca door de huisarts tijdens de coronapandemie. Utrecht: Nivel, 2021.
- Bosmans M, Baliatsas C, Hooiveld M, Jansen T, Dückers M. Kort-cyclisch cijferoverzicht gezondheidsmonitor covid-19: 1e gegevensrapportage volwassenen (januari-maart 2022). Utrecht: Nivel, 2022a.
- Bosmans M, Baliatsas C, Hooiveld M, Jansen T, Dückers M. Kort-cyclisch cijferoverzicht gezondheidsmonitor covid-19: 3e gegevensrapportage jeugd (januari-maart 2022): Nivel, 2022b.
- CBS-StatLine. Gezondheid en zorggebruik; persoonskenmerken. 2022 [cited 4 maart 2022]; Available from: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83005NED/table?dl=68E97>
- CBS. Ervaren psychische ongezondheid in 2020 gelijk aan eerdere jaren. 2021a 5-3-2021 [cited 24 augustus 2021]; Available from: https://www.cbs.nl/item?sc_itemid=1e8bf85e-c16d-4012-9233-9882729548ec&sc_lang=nl-nl
- CBS. Mentale gezondheid in eerste helft 2021 op dieptepunt. 2021b 3 september 2021 [cited 13 september 2021]; Available from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/35/mentale-gezondheid-in-eerste-helft-2021-op-dieptepunt>
- CBS. Geluksgevoel bij jongvolwassenen afgenomen. 2022a [cited; Available from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/16/geluksgemoel-bij-jongvolwassenen-afgenomen>
- CBS. Gezondheid en zorggebruik; persoonskenmerken. 2022b 4 maart 2022 [cited 31 mei 2022; Available from: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83005NED/table?dl=68E97>
- CBS. Gezondheid in coronatijd. 2022c 13 mei 2022 [cited 13 mei 2022]; Available from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/welvaart-in-coronatijd/gezondheid-in-coronatijd>
- CBS. Kwartaalcijfers ervaren gezondheid, zorggebruik en leefstijl. 2022d 11 maart 2022 [cited 13 mei 2022]; Available from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/10/kwartaalcijfers-ervaren-gezondheid-zorggebruik-en-leefstijl>
- CBS. Mentale gezondheid jongeren afgenomen. 2022e [cited 2022 1-6-2022]; Available from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/22/mentale-gezondheid-jongeren-afgenomen>

- CBS. Welzijn; gelukkig en tevreden, persoonskenmerken vanaf 1997. 2022f 18 maart 2022 [cited 2022 24 mei 2022]; Available from: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84572NED/table?ts=1653422277095>
- CBS. Welzijn; tevredenheid, vertrouwen en participatie per kwartaal. 2022g 31 maart 2022 [cited 13 mei 2022]; Available from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84994NED>
- De Kindertelefoon. Wat kinderen bezighoudt in coronatijd. Periode 16 maart t/m 12 april 2020. Utrecht: De Kindertelefoon, 2020.
- De Kindertelefoon. Wat kinderen bezighoudt in coronatijd. Periode 14 december 2020 t/m 10 januari 2021. Utrecht: De Kindertelefoon, 2021.
- De Klerk M, Olsthoorn M, Plaisier I, Schaper J, Wagemans F. Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2021.
- De Klerk M, Plaisier I, Wagemans F. Welbevinden ten tijde van corona. Eerste bevindingen op basis van een bevolkingsenquête uit juli 2020. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2020.
- De Vries D, Pols J. Effecten van sociale afstand op kwetsbare groepen in nederland. Amsterdam: UvA, Juli 2020.
- Den Ridder J, Miltenburg E, Steenvoorden E, Van der Meer T, Dekker P. Burgerperspectieven 2020 | 4. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2020.
- Dopmeijer JM, Nuijen J, Busch MCM, Tak NI. Monitor mentale gezondheid en middelengebruik studenten hoger onderwijs. Deelrapport 1. Mentale gezondheid van studenten in het hoger onderwijs. Utrecht: RIVM, Trimbos-instituut en GGD GHOR Nederland 2021a.
- Dopmeijer JM, Nuijen J, Busch MCM, Tak NI, Van Hasselt N. Monitor mentale gezondheid en middelengebruik studenten hoger onderwijs. Deelrapport 2: Middelengebruik van studenten in het hoger onderwijs. Utrecht: Trimbos-instituut, RIVM en GGD GHOR Nederland 2021b.
- Du Long K, Verhoeven L. Brabantse monitor maatschappelijke effecten coronavirus. Resultaten meting 5. Tilburg: Het PON, 14 oktober 2020.
- Du Long K, Verhoeven L. Brabantse monitor maatschappelijke effecten coronavirus. Resultaten meting 8 - mei 2021 12 t/m 17 mei 2021: Het PON & Telos, 2021a.
- Du Long K, Verhoeven L. Brabantse monitor maatschappelijke effecten coronavirus. Resultaten meting 9 – veldwerk 7 t/m 13 september 2021: Het PON & Telos, 2021b.
- Du Long K, Verhoeven L. Brabantse monitor maatschappelijke effecten coronavirus. Resultaten meting 10 – veldwerk 8 t/m 12 november 2021: Het PON & Telos, 2021c.
- Engbersen G, Van Bochove M, De Boom J, Bussemaker J, El Farisi B, Krouwel A, et al. De laag-vertrouwen samenleving. De maatschappelijke impact van covid-19 in amsterdam, den haag, rotterdam & nederland. Vijfde meting. Rotterdam: Erasmus School of Social and Behavioural Sciences & Kenniswerkplaats Leefbare Wijken, 2021.

- Fischer K, Tieskens JM, Luijten MAJ, Zijlmans J, van Oers HA, de Groot R, et al. Internalizing problems before and during the covid-19 pandemic in dutch children and adolescents with and without pre-existing mental health problems. medRxiv 2021.10.05.21264160, 2021.
- Geels ZE, Herbold JA, van den Heuvel SCJ, Janse MA, de Jongh MM, van Schoorl D, et al. Lieve mark, onderzoek naar welzijn, behoeftes en meningen van studenten tijdens de coronapandemie 2021.
- GGD'en, RIVM. Corona gezondheidsmonitor jeugd 2021. 2022a 24 mei 2022 [cited 24 mei 2022]; Available from: <https://statline.rivm.nl/#/RIVM/nl/dataset/50092NED/table?ts=1653398979958>
- GGD'en, RIVM. Gezondheidsmonitor jeugd 2019. 2022b 18 maart 2022 [cited 24 mei 2022]; Available from: <https://statline.rivm.nl/#/RIVM/nl/dataset/50077NED/table?ts=1653399193919>
- Gijzen M, Shields-Zeeman L, Kleinjan M, Kroon H, van der Roest H, Bolier L, et al. The bittersweet effects of covid-19 on mental health: Results of an online survey among a sample of the dutch population five weeks after relaxation of lockdown restrictions. Int J Environ Res Public Health, 2020;17.
- Green KH, van de Groep S, Sweijen SW, Becht AI, Buijzen M, de Leeuw RNH, et al. Mood and emotional reactivity of adolescents during the covid-19 pandemic: Short-term and long-term effects and the impact of social and socioeconomic stressors. Sci Rep, 2021;11:11563.
- Hamers J, Koopmans R, Gerritsen D, Verbeek H. "Intens gelukkig dat ze weer bezoek mocht ontvangen". Ervaringen met de verruiming van de bezoeksregeling in verpleeghuizen. Maastricht/Nijmegen: Samenwerkende Academische Werkplaatsen Ouderenzorg, 8 juni 2020a.
- Hamers J, Koopmans R, Gerritsen D, Verbeek H. "Klaar voor een nieuwe golf?" monitor naar aanleiding van de verruiming van de bezoeksregeling in verpleeghuizen. Maastricht/Nijmegen: Samenwerkende Academische Werkplaatsen Ouderenzorg, 2020b.
- Ikani N, Oude Voshaar R, Hendriks G-J. Praten met in plaats van over ouderen. Percepties en praktische behoeftes van ouderen met betrekking tot (versoepelde) covid-19 maatregelen. Nijmegen: Radboud Universiteit, 2021.
- Kanne P, Driessen M. Corona, draagvlak, welzijn en gedrag (rapport 2020/197). Amsterdam: I&O Research/NOS, 2020.
- Kester J. Onderzoek: Hoe gaat het met ons in de coronacrisis. 1v opiniepanel rapport: EenVandaag, 8 september 2020.
- Knapen J, Scheffer M, Boeije H. Monitoring één tegen eenzaamheid: Eenzaamheid, participatie en sociale cohesie onder 75-plussers Utrecht: Nivel, 2021.
- Lifelines Corona Research. Corona barometer. 2022 [cited 30 mei 2022]; Available from: <https://coronabarometer.nl/>
- Lodder G, Van Scheppingen M, De Caluwé E, Reitz A. Eenzaamheid voorkomen in een periode van social distancing (covid-19). Eindrapport. Tilburg/Den Haag: Tilburg University, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2020.

- Luijten MAJ, van Muilekom MM, Teela L, Polderman TJC, Terwee CB, Zijlmans J, et al. The impact of lockdown during the covid-19 pandemic on mental and social health of children and adolescents. *Qual Life Res*, 2021;30:2795-804.
- Plaisier I, Wagemans F, De Klerk M. Welbevinden ten tijde van corona. Actualisatie van bevindingen op basis van een bevolkingsenquête uit oktober 2020. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 4 december 2020.
- RIVM GGD GHOR Nederland en 25 GGD'en. Gedragswetenschappelijk onderzoek naar percepties, gedrag en welzijn van burgers tijdens de corona pandemie: Een dynamic cohort en interview studie. Welbevinden en leefstijl tijdens de coronacrisis. 2022 [cited 16 juni 2022]; Available from: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden/welbevinden-en-leefstijl>
- Sociaal Planbureau Groningen. Corona - zorg en gezondheid. 2021 8 februari [cited 22 februari 2021]; Available from: <https://sociaalplanbureaugroningen.nl/corona/>
- Steinmetz S, Stolte E, Van der Roest H, De Vries D, Van Tilburg T. Het leven van ouderen in juni 2020, direct na de 'lockdown' van maart-mei. Amsterdam/Utrecht: UVA, Vrije Universiteit Amsterdam, Trimbos-Instituut, 30 november 2020.
- Ter Berg J, Schothorst Y. Burgerperspectieven: Het perspectief van jongeren. Amsterdam: Kantar, 2020.
- van den Broek N, Verhagen M, Larsen J, Vink J. Een cohortvergelijking van eetgedrag, leefstijl en sociaal-emotionele gezondheid bij jongeren vóór en tijdens de coronacrisis. *TSG - Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 2022;100:40-8.
- Van der Roest H, Prins M, Steinmetz S, Stolte E, Van Tilburg T, Van der Velden C, et al. De impact van de versoepeling van het bezoekverbod op bewoners van verpleeghuizen en woonzorgcentra. Een vergelijking tussen mei en juni/juli. Amsterdam/Utrecht: Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Trimbos-Instituut, 30 november 2020a.
- Van der Roest H, Prins M, Steinmetz S, Stolte E, Van Tilburg T, Van der Velden C, et al. De impact van sociale isolatie onder bewoners van verpleeg- en verzorgingshuizen ten tijde van het nieuwe coronavirus. Utrecht/Amsterdam: Trimbos-Instituut, Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, 25 juni 2020b.
- Van der Velden P, Contino C, Das M, Van Loon P, Bosmans M. Anxiety and depression symptoms, and lack of emotional support among the general population before and during the covid-19 pandemic. A prospective national study on prevalence and risk factors. *J Affect Disord*, 2020;1:540-8.
- Van der Velden P, Hyland P, Contino C, Von Gaudecker H, Muffels R, Das M. Anxiety and depression symptoms, the recovery from symptoms, and loneliness before and after the covid-19 outbreak among the general population: Findings from a dutch population-based longitudinal study. *PLoS ONE*, 2021a;16.
- Van der Velden P, Marchand M, Das M, Muffels R, Bosmans M. The prevalence, incidence and risk factors of mental health problems and mental health services use before and 9 months after the covid-19 outbreak among the general dutch population. A 3-wave prospective study. medRxiv, 2021b:2021.02.27.21251952.

- Van Leersum-Bekebrede L, Derks M, Bosmans M, Marra E, Dückers M. Feitenblad integrale gezondheidsmonitor covid-19: 3e kort-cyclische gegevensrapportage jeugd: GGD'en, GGD GHOR Nederland, RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum, 2022a.
- Van Leersum-Bekebrede L, Derks M, Bosmans M, Marra E, Dückers M. Feitenblad integrale gezondheidsmonitor covid-19: 3e kort-cyclische gegevensrapportage volwassenen: GGD'en, GGD GHOR Nederland, RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum, 2022b.
- Van Lindert J, Van Heck I, Etienne T, Kutiyski Y, Krouwel A. Hoe gaat 't met de gelderlander. Monitor welbevinden gelderland 2021 deel 1 - iedereen doet mee. Onderzoek door kieskompas in opdracht van provincie gelderland.: Provincie Gelderland, 2021.
- Van Lindert J, Van Heck L, Etienne T, Kutiyski Y, Krouwel A. Impact van het coronavirus (covid-19) op het sociale welzijn van gelderlanders - achtste wave. : Kieskompas, 2020.
- van Tilburg TG. Emotional, social, and existential loneliness before and during the covid-19 pandemic: Prevalence and risk factors among dutch older adults. J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci, 2021.
- Zwier D, Van de Werfhorst H, Bol T, Geven S. De overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs tijdens de covid-19 pandemie: De ervaringen van leerlingen. Amsterdam: Amsterdam Centre for Inequality Studies; Universiteit van Amsterdam, Januari 2021.

Tabel 1. Samenvatting resultaten mentaal welbevinden algemene bevolking

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
Van der Velden et al., 2020 N=3.983	17% milde tot ernstige symptomen van angst en depressiviteit (mrt en nov) 20% weinig of geen emotionele sociale steun (mrt)	17% milde tot ernstige symptomen van angst en depressiviteit (mrt) 20% weinig of geen emotionele sociale steun (mrt)						
Van der Velden et al., 2021a N=4.084	16,8% matig tot hoge niveaus van angst- en depressiesymptomen (nov) 18,4% emotioneel eenzaam (okt) 1,7% sociaal eenzaam (okt) 4,1% sociaal en emotioneel eenzaam (okt) 75,8% weinig eenzame gevoelens (okt)	17,2% matig tot hoge niveaus van angst- en depressiesymptomen (mrt)	15,3% matig tot hoge niveaus van angst- en depressiesymptomen (juni) 24,8% emotioneel eenzaam (juni) 1,6% sociaal eenzaam (juni) 3,5% sociaal en emotioneel eenzaam (juni) 70,1% weinig eenzame gevoelens (juni).					
Lifelines Corona Research, 2022 N=30.000		Rapportcijfer kwaliteit van leven 7,3 (april) Slaapproblemen 23% (mrt) Piekeren 17% (mrt) Gespannen 20% (mrt) Prikkelbaar 11,2% (mrt)	Rapportcijfer kwaliteit van leven 7,7 (juli) Slaapproblemen 16% (juli) Piekeren 8% (juli) Gespannen 11% (juli) Prikkelbaar 6,3% (juli)	Rapportcijfer kwaliteit van leven 7,7 (aug), 7,3 (okt - nov) Slaapproblemen 20% (okt) ->19% (nov) Piekeren 11% (okt) - > 9% (nov) Gespannen 15% (okt) -> 13% (nov) Prikkelbaar 8,6% (okt) - 7,7% (nov)	Rapportcijfer kwaliteit van leven 6,9 (jan), 7,1 (mrt), 7,3 (apr) Slaapproblemen 21% (jan), 21% (mrt), 18% (apr) Piekeren 11% (jan), 11% (mrt), 9% (apr) Gespannen 14% (jan), 15% (mrt), 13% (apr) Prikkelbaar 8,9% (jan), 9,8% (mrt), 8,0% (apr)	Rapportcijfer kwaliteit van leven 7,6 (jun), 7,7 (okt) Slaapproblemen 21% (jun), 22% (okt) Piekeren 9% (mei-juni), 9% (okt) Gespannen 13% (mei), 12% (jun), 13% (okt) Prikkelbaar 8,4% (mei), 7,7% (jun), 7,5% (okt)	Rapportcijfer kwaliteit van leven 7,3 (dec) Slaapproblemen 22% (dec) Piekeren 10% (dec) Gespannen 14% (dec) Prikkelbaar 9,4% (dec)	Rapportcijfer kwaliteit van leven 7,6 (feb) Slaapproblemen 23% (feb) Piekeren 13% (feb) Gespannen 15% (feb) Prikkelbaar 8,4% (feb)

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		Lusteloos 5,8% (mrt) Moeite met concentreren 7,0% (mrt) Somber 3,6% (mrt) Eenzaam/alleen voelen 3,6% (mrt)	Lusteloos 3,2% (juli) Moeite met concentreren 4,3% (juli) Somber 2,4% (juli) Eenzaam/alleen voelen 2,2% (juli)	Lusteloos 4,5%(okt) - 4,6% (nov) Moeite met concentreren 5,6% (okt) -> 5,3% (nov) Somber 3,3% (nov) Eenzaam/alleen voelen 3,3% (nov)	Lusteloos 5,9% (jan), 6,8% (mrt), 4,8% (apr) Moeite met concentreren 5,8% (jan), 6,6% (mrt), 5,5% (apr) Somber 3,9% (jan), 4,5% (mrt), 3,1% (apr) Eenzaam/alleen voelen 3,9% (jan), 4,2% (mrt), 3,1% (apr)	Lusteloos 5,0% (mei), 4,4% (jun), 4,2% (okt) Moeite met concentreren 5,7% (mei), 5,6% (jun), 5,5% (okt) Somber 3,1% (mei), 2,6% (jun), 2,8% (okt) Eenzaam/alleen voelen 2,8% (mei), 2,4% (jun), 2,1% (okt)	Lusteloos 5,7% (dec) Moeite met concentreren 5,9% (dec) Somber 3,7% (dec) Eenzaam/alleen voelen 3,1% (dec)	Lusteloos 5,2% (feb) Moeite met concentreren 6,2% (feb) Somber 3,4% (feb) Eenzaam/alleen voelen 2,5% (feb)
RIVM GGD GHOR Nederland en 25 GGD'en, 2022 N voor vragen over mentaal welbevinden varieert per ronde: 19.747-11.201 respondenten		Rapportcijfer eigen leven 7,0 17-24 apr (zeer) goed ervaren gezondheid 84% 17-24 april psychisch gezond 86% 17-24 apr enigszins tm sterk eenzaam 69% 17-24 apr	Rapportcijfer eigen leven 7,2 7-12 mei 7,3 27 mei - 1 jun 7,4 17-21 juni 7,6 8-12 juli (zeer) goed ervaren gezondheid 83% 7-12 mei 83% 27 mei - 1 jun 83% 17-21 juni 84% 8-12 juli psychisch gezond 86% 7-12 mei 87% 27 mei-1 jun 88% 17-21 juni 90% 8-12 juli enigszins tm sterk eenzaam 65% 7-12 mei 59% 27 mei - 1 jun 52% 17-21 juni	Rapportcijfer eigen leven 7,4 19-23 aug 7,3 30 sep - 4 okt 7,1 11-15 nov (zeer) goed ervaren gezondheid 84% 19-23 aug 83% 30 sep - 4 okt 82% 11-15 nov psychisch gezond 88% 19-23 aug 86% 30 sep - 4 okt 85% 11-15 nov enigszins tm sterk eenzaam 48% 19-23 aug 52% 30 sep - 4 okt 60% 11-15 nov	Rapportcijfer eigen leven 7,1 30 dec - 3 jan 6,9 10-14 feb 6,9 24-28 mrt (zeer) goed ervaren gezondheid 82% 30 dec - 3 jan 82% 10-14 feb 82% 24-28 mrt psychisch gezond 85% 30 dec-3 jan 83% 10-14 feb 83% 24-28 mrt enigszins tm sterk eenzaam 61% 30 dec - 3 jan 67% 10-14 feb	Rapportcijfer eigen leven 7,1 5-9 mei 7,5 16-20 juni 7,5 28 juli - 1 aug 7,5 8-12 sept 7,5 20-24 okt (zeer) goed ervaren gezondheid 82% 5-9 mei 83% 16-20 juni 83% 28 juli - 1 aug 82% 8-12 sept 82% 20-24 okt psychisch gezond 85% 5-9 mei 88% 16-20 juni 89% 28 juli - 1 aug 89% 8-12 sept 89% 20-24 okt enigszins tm sterk eenzaam 59% 5-9 mei 47% 16-20 juni 45% 28 juli - 1 aug	Rapportcijfer eigen leven 7,2 24-28 nov (zeer) goed ervaren gezondheid 82% 24-28 nov psychisch gezond 86% 24-28 nov enigszins tm sterk eenzaam 48% 24-28 nov	Rapportcijfer eigen leven 7,1 19-23 jan 7,4 9-13 mrt 7,6 8-12 juni (zeer) goed ervaren gezondheid 80% 19-23 jan 79% 9-13 mrt 79% 8-12 juni psychisch gezond 85% 19-23 jan 86% 9-13 mrt 88% 8-12 juni enigszins tm sterk eenzaam 54% 19-23 jan 42% 9-13 mrt 39% 8-12 juni

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		goede ervaren kwaliteit sociale contacten 64% 17-24 apr	47% 8-12 juli goede ervaren kwaliteit sociale contacten 55% 7-12 mei 56% 27 mei - 1 jun 61% 17-21 juni 66% 8-12 juli mist het om vrienden/familie in het echt te zien 80% 7-12 mei 75% 27 mei - 1 jun 63% 17-21 juni 50% 8-12 juli	goede ervaren kwaliteit sociale contacten 61% 19-23 aug 57% 30 sep - 4 okt 55% 11-15 nov mist het om vrienden/familie in het echt te zien 54% 19-23 aug 63% 30 sep - 4 okt 71% 11-15 nov (heel) vaak angstig 5% 11-15 nov (heel) vaak gestresst 15% 11-15 nov (heel) vaak problemen met slapen 17% 11-15 nov	goede ervaren kwaliteit sociale contacten 58% 30 dec-3 jan 51% 10-14 feb 52% 24-28 mrt mist het om vrienden/familie in het echt te zien 72% 30 dec - 3 jan 80% 10-14 feb 78% 24-28 mrt (heel) vaak angstig 5% 30 dec - 3 jan 5% 10-14 feb 5% 24-28 mrt (heel) vaak gestresst 13% 30 dec - 3 jan 15% 10-14 feb 15% 24-28 mrt (heel) vaak problemen met slapen 18% 30 dec-3 jan 18% 10-14 feb 17% 24-28 mrt	64% 24-28 mrt goede ervaren kwaliteit sociale contacten 59% 5-9 mei 69% 16-20 juni 70% 28 juli - 1 aug 70% 8-12 sept 76% 20-24 okt mist het om vrienden/familie in het echt te zien 71% 5-9 mei 54% 16-20 juni 40% 28 juli - 1 aug 36% 8-12 sept 24% 20-24 okt (heel) vaak angstig 5% 5-9 mei 4% 16-20 juni 3% 28 juli - 1 aug 4% 8-12 sept 3% 20-24 okt (heel) vaak gestresst 12% 5-9 mei 10% 16-20 juni 9% 28 juli - 1 aug 9% 8-12 sept 9% 20-24 okt (heel) vaak problemen met slapen 16% 5-9 mei 15% 16-20 juni 15% 28 juli - 1 aug 16% 8-12 sept 15% 20-24 okt	42% 8-12 sept 39% 20-24 okt goede ervaren kwaliteit sociale contacten 67% 24-28 nov mist het om vrienden/familie in het echt te zien 46% 24-28 nov (heel) vaak angstig 5% 24-28 nov (heel) vaak gestresst 13% 24-28 nov (heel) vaak problemen met slapen 16% 24-28 nov	goede ervaren kwaliteit sociale contacten 61% 19-23 jan 72% 9-13 mrt 76% 8-12 juni mist het om vrienden/familie in het echt te zien 55% 19-23 jan 32% 9-13 mrt (heel) vaak angstig 5% 19-23 jan 5% 9-13 mrt 3% 8-12 juni (heel) vaak gestresst 12% 19-23 jan 11% 9-13 mrt 11% 8-12 juni (heel) vaak problemen met slapen 17% 19-23 jan 15% 9-13 mrt 16% 8-12 juni

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
De Klerk et al., 2020; Plaisier et al., 2020 N=2000 De Klerk et al., 2021 N = 5.000	Cijfer tevredenheid met het leven 7,3 (2019). 19% matige of slechte ervaren gezondheid (2019) Psychisch welbevinden 17% laag psychisch welbevinden (2019). Eenzaamheid 12% sterk eenzaam (2019). 29% matig eenzaam (2019). 21% emotioneel eenzaam (2019) +/- 33% sociaal eenzaam		Cijfer tevredenheid met het leven 7,2 (mei) Cijfer tevredenheid met het leven 7,3 (juli) 19% matige of slechte ervaren gezondheid (juli) Psychisch welbevinden 19% laag psychisch welbevinden (MHI-5) (juli) 29% somberder dan voor de crisis (juli). 24% maakte zich zorgen om zijn eigen gezondheid of die van een dierbare (juli) Eenzaamheid 15% sterk eenzaam (juli) 33% matig eenzaam (juli) 29% emotioneel eenzaam (juli) +/- 33% sociaal eenzaam (juli)	Cijfer tevredenheid met het leven 7,2 (oktober) Psychisch welbevinden (MHI-5) 18% laag psychisch welbevinden (oktober) 17% laag psychisch welbevinden (november) 46% somberder dan voor de crisis (oktober) 72% is hoopvol om de crisis goed door te komen (oktober)				
Du Long & Verhoeven, 2020		Rapportcijfer tevredenheid met het leven 7,1 (begin april)	Rapportcijfer tevredenheid met het leven 7,1 (half juni)	Rapportcijfer tevredenheid met het leven 7,1 (begin okt)				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
Du Long & Verhoeven, 2021a; Du Long & Verhoeven, 2021b; Du Long & Verhoeven, 2021c N=2.000		Psychische gezondheid 63% bezorgd (begin april) 37% rustig (begin april) 40% machteloos (begin april) 12% gefrustreerd (begin april) 21% gespannen/gestresst (begin april) 16% verdrietig (begin april)	Psychische gezondheid 37% bezorgd (half juni) 53% rustig (half juni) 20% machteloos (half juni) 14% gefrustreerd (half juni) 15% gespannen/gestresst (half juni) 7% verdrietig (half juni)	Psychische gezondheid 49% bezorgd (begin okt) 37% rustig (begin okt) 29% machteloos (begin okt) 22% gefrustreerd (begin okt) 15% gespannen/gestresst (begin okt) 11% verdrietig (begin okt)	Psychische gezondheid 38% bezorgd (medio feb 2021) 40% rustig (medio feb 2021) 32% machteloos (medio feb 2021) 27% gefrustreerd (medio feb 2021) 20% gespannen/gestresst (medio feb 2021) 14% verdrietig (medio feb 2021)	Psychische gezondheid 31% bezorgd (medio mei 2021) 49% rustig (medio mei 2021) 22% machteloos (medio mei 2021) 21% gefrustreerd (medio mei 2021) 16% gespannen/gestresst (medio mei 2021) 9% verdrietig (medio mei 2021)	Psychische gezondheid 40% bezorgd (begin nov 2021) 38% rustig (begin nov 2021) 28% machteloos (begin nov 2021) 27% gefrustreerd (begin nov 2021) 15% gespannen/gestresst (begin nov 2021) 12% verdrietig (begin nov 2021)	
		Eenzaamheid 10% (begin april) voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of alleen	Eenzaamheid 7% (half juni) voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of alleen	Psychische gezondheid 41% bezorgd (eind nov/begin dec 2020) 42% rustig (eind nov/begin dec 2020) 28% machteloos (eind nov/begin dec 2020) 20% gefrustreerd (eind nov/begin dec 2020) 16% gespannen/gestresst (eind nov/begin dec 2020) 12% verdrietig (eind nov/begin dec 2020)	Psychische gezondheid 41% bezorgd (eind nov/begin dec 2020) 42% rustig (eind nov/begin dec 2020) 28% machteloos (eind nov/begin dec 2020) 20% gefrustreerd (eind nov/begin dec 2020) 16% gespannen/gestresst (eind nov/begin dec 2020) 12% verdrietig (eind nov/begin dec 2020)	Psychische gezondheid 24% bezorgd (begin sept 2021) 55% rustig (begin sept 2021) 14% machteloos (begin sept 2021) 16% gefrustreerd (begin sept 2021) 12% gespannen/gestresst (begin sept 2021) 6% verdrietig (begin sept 2021)	Eenzaamheid 10% voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of alleen (begin nov 2021)	
			Eenzaamheid 8% voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of alleen (begin okt) 9% voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of	Eenzaamheid 12% voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of alleen (medio feb 2021)	Eenzaamheid 10% voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of alleen (medio mei 2021) 8% voelt zich meestal of vrijwel altijd eenzaam of			

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
				alleen (eind nov/begin dec 2020) 16% voelt zich eenzamer dan 4 maanden geleden (eind nov/begin dec 2020)	25% voelt zich eenzamer dan 4 maanden geleden (medio feb 2021)	alleen (begin sept 2021) 14% voelt zich eenzamer dan 4 maanden geleden (medio mei 2021) 9% voelt zich eenzamer dan 4 maanden geleden (begin sept 2021)		
Sociaal Planbureau Groningen, 2021; Barends et al., 2021a; Barends et al., 2021b N= 3500		Psychische gezondheid: 25% voelde zich vaker somber dan normaal (april). Eenzaamheid: 23% voelde zich vaker eenzaam dan normaal (april) Sociale contacten: 71% sprak veel minder mensen dan voorheen (april). 59% gaf aan dat het sociale leven in de eigen buurt vrijwel stil ligt (april). Angst voor besmetting: 48% is bang om besmet te raken met het coronavirus (april) 44% is bang om anderen te besmetten (april)		Eenzaamheid: 20% voelt zich door 'corona' vaker eenzaam (nov). Sociale contacten: 81% ervaart belangrijke negatieve gevolgen voor sociale leven en contacten (nov) Angst voor besmetting: 37% is bang om besmet te raken met het coronavirus (nov) 38% is bang om anderen te besmetten (nov) 61% van de inwoners gaf aan alleen negatieve gevolgen		Juni 2021: Ruim 1 op de 5 vindt dat hun gezondheid door de coronacrisis is verslechterd. 22% zegt dat de lichamelijke gezondheid is verslechterd 25% spreekt van een mentale achteruitgang 36% van de inwoners gaf aan alleen negatieve gevolgen van de crisis voor het sociale leven te merken (juni)		

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
				van de crisis voor het sociale leven te merken (nov)				
Engbersen et al., 2021 N=20.000 - 24.000 variërend per ronde (landelijke steekproef)		Psychische gezondheid (april): 24% is vaker angstig door corona 26% is vaker gestresst door corona 24% is vaker nerveus 26% is vaker licht geraakt 30% vindt het moeilijker zich te ontspannen 26% heeft het gevoel niets te hebben om naar uit te kijken Dreiging corona (april): 34% ziet coronavirus als bedreiging voor zichzelf 36% ziet coronavirus als bedreiging voor vrienden 61% ziet coronavirus als bedreiging voor familie	Psychische gezondheid (juli): 16% is vaker angstig door corona 22% is vaker gestresst door corona 18% is vaker nerveus 25% is vaker licht geraakt 23% vindt het moeilijker zich te ontspannen 26% heeft het gevoel niets te hebben om naar uit te kijken Dreiging corona (juli): 25% ziet coronavirus als bedreiging voor zichzelf 24% ziet coronavirus als bedreiging voor vrienden 44% ziet coronavirus als bedreiging voor familie	Psychische gezondheid (nov): 22% is vaker angstig door corona 30% is vaker gestresst door corona 24% is vaker nerveus 31% is vaker licht geraakt 31% vindt het moeilijker zich te ontspannen 38% heeft het gevoel niets te hebben om naar uit te kijken Dreiging corona (nov): 32% ziet coronavirus als bedreiging voor zichzelf 33% ziet coronavirus als bedreiging voor vrienden 54% ziet coronavirus als bedreiging voor familie	Psychische gezondheid (mrt '21): 21% is vaker angstig door corona 32% is vaker gestresst door corona 25% is vaker nerveus 37% is vaker licht geraakt 36% vindt het moeilijker zich te ontspannen 47% heeft het gevoel niets te hebben om naar uit te kijken Dreiging corona (mrt '21): 27% ziet coronavirus als bedreiging voor zichzelf 27% ziet coronavirus als bedreiging voor vrienden 47% ziet coronavirus als bedreiging voor familie	Psychische gezondheid (sept '21): 14% is vaker angstig door corona 23% is vaker gestresst door corona 16% is vaker nerveus 27% is vaker licht geraakt 23% vindt het moeilijker zich te ontspannen 25% heeft het gevoel niets te hebben om naar uit te kijken Dreiging corona (sept '21): 18% ziet coronavirus als bedreiging voor zichzelf 19% ziet coronavirus als bedreiging voor vrienden 33% ziet coronavirus als bedreiging voor familie		
Van Lindert et al., 2020 N=		Bedreiging coronavirus (Gelderlanders, medio april) Voor eigen gezondheid: vier op de tien	Bedreiging coronavirus (Gelderlanders, medio juni) Voor eigen gezondheid: twee op de tien	Bedreiging coronavirus (Gelderlanders, begin december)				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
1 ^e meting: 4.515 2 ^e meting: 4.397 3 ^e meting: 3.418 4 ^e meting: 3.288 5 ^e meting: 3.113 6 ^e meting: 3.376 7 ^e meting: 2.998 8 ^e meting: 3.069		Voor vrienden: vier op de tien Voor familie: ± 60% Mentale gezondheid (Gelderlanders, medio april): Vaker eenzaam: drie op de tien (eind april) Vaker geïrriteerd: drie op de tien Niets om naar uit te kijken: drie op de tien Vaker gestrest: een derde	Voor vrienden: twee op de tien Voor familie: een derde Mentale gezondheid (Gelderlanders, eind juni): Vaker eenzaam: een kwart Vaker geïrriteerd: een kwart Niets om naar uit te kijken: een kwart Vaker gestrest: een zesde	Voor eigen gezondheid: Een kwart Voor vrienden: drie op de tien Voor familie: ± 45% Mentale gezondheid (Gelderlanders, begin dec): Vaker eenzaam: bijna drie op de tien Vaker geïrriteerd: drie op de tien Niets om naar uit te kijken: vier op de tien Vaker gestrest: bijna drie op de tien				
Lodder et al., 2020 N= 2.009 (deelnemers LISS-panel)	Eenzaamheid: Gemiddeld 1.31 op schaal van 3 (okt)	Eenzaamheid: Gemiddeld 1.36 op schaal van 3 (mei) Ongeveer helft ervaart geen verschil in hoeveelheid en kwaliteit van sociaal contact t.o.v. vóór corona						
Den Ridder et al., 2020 N = 1.294 (LISS-panel)		Een ruime meerderheid (62%) maakte zich in april (tamelijk of heel) veel zorgen over het coronavirus. De zorgen gingen vooral over gezondheid (van kwetsbare groepen) en economie (recessie en werkloosheid), slechts weinig zorgen gingen over de eigen	In juli zagen we ongeveer hetzelfde als in april (geen % bekend) De zorgen hadden nog steeds vooral betrekking op de gezondheid en economie in het algemeen. Er kwamen daarnaast ook zorgen op over een tweede golf en over gebrekkige naleving van de	In oktober maakte 56% zich zorgen over het coronavirus. Wel zijn de zorgen over gezondheid en economie weer prominenter aanwezig dan in de zomer. Bij gezondheidszorgen valt op dat mensen zich nu ook iets vaker zorgen maken over dat ze zelf besmet raken				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		gezondheid of eigen financiën	coronamaatregelen door anderen.	<p>87% geeft een voldoende voor de eigen gezondheid. 46% van de mensen voelt zich somberder dan voor de crisis</p> <p>In oktober zegt 21% het gevoel te hebben dat ze weinig grip hebben op hun eigen toekomst, 52% zegt wel grip te hebben. Dit is sinds april onveranderd en ook niet anders dan voor de coronacrisis.</p>				
<p>Van der Velden et al., 2021b</p> <p>N=4.064</p>	<p>November-December 2019 Prevalentie:</p> <p>17% heeft matige tot ernstige angst- en depressie gevoelens</p> <p>6,5% heeft ernstige angst- en depressiegevoelens</p> <p>21% heeft slaapproblemen</p> <p>32% heeft last van vermoeidheid</p> <p>4,6% gebruikt medicijnen voor angst en/of depressie</p> <p>5,0% gebruikt medicijnen voor slaapproblemen</p> <p>8,5% maakte gebruik van psychische hulp</p> <p>Incidentie:</p> <p>9% matig tot ernstige angst- en depressie gevoelens</p> <p>3,7% ernstige angst- en depressiegevoelens</p> <p>4% slaapproblemen</p> <p>4% vermoeidheid</p>			<p>November-December 2020</p> <p>Prevalentie:</p> <p>17% heeft matige tot ernstige angst- en depressie gevoelens</p> <p>6,3% heeft ernstige angst- en depressiegevoelens</p> <p>21% heeft slaapproblemen</p> <p>31% heeft last van vermoeidheid</p> <p>4,8% gebruikt medicijnen voor angst en/of depressie</p> <p>5,1% gebruikt medicijnen voor slaapproblemen</p> <p>7,8% maakte gebruik van psychische hulp</p> <p>Incidentie:</p>				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
				8% matig tot ernstige angst- en depressie gevoelens 3,3% ernstige angst- en depressiegevoelens 3% slaapproblemen 3% vermoeidheid				
CBS, 2021a; CBS, 2021b; CBS, 2022c; CBS, 2022d Gezondheidsenquête N=9.500 Voorlopige cijfers	Psychisch ongezond (%): 2019 Kwartaal 1 11,8 Kwartaal 2 11,7 Kwartaal 3 11,1 Kwartaal 4 12,0 2020 Kwartaal 1 12,0	Psychisch ongezond: Kwartaal 2: 11,8%	Psychisch ongezond: Kwartaal 3: 11,3%	Psychisch ongezond: Kwartaal 4: 12,5%	Psychisch ongezond: Kwartaal 1: 15,2%	Psychisch ongezond: Kwartaal 2: 15,5 Kwartaal 3: 14,3	Psychisch ongezond: Kwartaal 4: 15,4%	
CBS, 2022d N=9.500 Voorlopige cijfers	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) 2019 Kwartaal 1 78,5 Kwartaal 2 77,8 Kwartaal 3 79,7 Kwartaal 4 78,0 2020 Kwartaal 1 80,0	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) Kwartaal 2: 81,7 Ervaren gezondheid goed of zeer goed	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) Kwartaal 3: 83,4	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) Kwartaal 4: 80,7	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) Kwartaal 1: 82,2	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) Kwartaal 2: 79,8 Kwartaal 3: 81,0	Ervaren gezondheid goed of zeer goed (%) Kwartaal 4: 79,0	
Gijzen et al., 2020 N=1.519 volwassenen (18 jaar en ouder)			Mentale gezondheid vergeleken met periode vóór de crisis: 80% hetzelfde 6% minder goed 15% beter Positieve gevolgen ervaren van					

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
			coronacrisis ('positief welbevinden') 58% Suïcidale gedachten: 10%					
CBS, 2022g Sociale samenhang en welzijn N= jaarlijks ongeveer 7.500 (18 jaar en ouder)	Tevreden met het leven 2020 Kwartaal 1: 86,3%	Tevreden met het leven 2020 Kwartaal 2: 85,2%	Tevreden met het leven 2020 Kwartaal 3: 84,0%	Tevreden met het leven 2020 Kwartaal 4: 83,7%	Tevreden met het leven 2021 Kwartaal 1: 80,3	Tevreden met het leven 2021 Kwartaal 2: 83,2 Kwartaal 3: 85,6	Tevreden met het leven 2021 Kwartaal 4: 85,5	
CBS, 2022a CBS, 2022f N= jaarlijks ongeveer 7.500 (18 jaar en ouder)	2019 (jaarcijfer): 88,9% is gelukkig 87,3% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 86,8% is gelukkig 84,8% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 86,8% is gelukkig 84,8% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 86,8% is gelukkig 84,8% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 86,4% is gelukkig 83,6% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 86,4% is gelukkig 83,6% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 86,4% is gelukkig 83,6% is tevreden met het leven	
CBS, 2022b Gezondheidsenquête N=9.500	2019 (jaarcijfer): 11,5% psychische ongezond	2020 (jaarcijfer): 11,9% psychisch ongezond	2020 (jaarcijfer): 11,9% psychisch ongezond	2020 (jaarcijfer): 11,9% psychisch ongezond	2021 (jaarcijfer): 15,1% psychisch ongezond	2021 (jaarcijfer): 15,1% psychisch ongezond	2021 (jaarcijfer): 15,1% psychisch ongezond	
Kanne & Driessen, 2020 N = 2.000		Eenzamer dan voor de crisis 24% (april)	Eenzamer dan voor de crisis 31% (mei) 34% (juni)	Eenzamer dan voor de crisis 37% (nov)				
Van Lindert et al., 2021 N = 3.258 Gelderlanders	feb '20 Gemiddelde geluksscore 7,4		jun '20 Gemiddelde geluksscore 7,6 jun '20	okt '20 Gemiddelde geluksscore 7,4 okt '20	april '21 Gemiddelde geluksscore 7,5 april '21			

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
			<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheid over sociale leven 75% • Tevreden over psychische gezondheid 77% • Tevreden over lichamelijke gezondheid 63% 	<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheid over sociale leven 69% • Tevreden over psychische gezondheid 71% • Tevreden over lichamelijke gezondheid 59% 	<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheid over sociale leven 65% • Tevreden over psychische gezondheid 71% • Tevreden over lichamelijke gezondheid 60% 			
Van Leersum-Bekebrede et al., 2022b N = 7.840 volwassenen van 26 jaar en ouder							10% had suïcidale gedachten	10% had suïcidale gedachten 24% ervaart psychische klachten (MHI-5) 76% ervaart een (zeer) goede gezondheid 48% voelde zich soms tot altijd eenzaam 29% voelde zich (zeer) vaak gestresst 18% heeft (zeer) vaak slaapproblemen
Bosmans et al., 2022a 25-plussers Registratie van 380 huisartsenpraktijken met ongeveer 1,6 miljoen patiënten		Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019	Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019	Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019	Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019 en 2020	Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019 en 2020	Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019 en 2020	Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, depressieve klachten en slaapproblemen als in dezelfde periode in 2019, 2020 en 2021
Bolt et al., 2021		Evenveel voorschriften voor benzodiazepines	Evenveel voorschriften voor benzodiazepines	Evenveel voorschriften voor	Evenveel voorschriften voor			

Referentie	Vóór corona (2019)	1^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
Registratie van ongeveer 350 huisartspraktijken		en antidepressiva als in 2019	en antidepressiva als in 2019	benzodiazepines als in 2019	benzodiazepines als in 2019, lichte toename van antidepressiva (2,5% meer voorschriften)			

Tabel 2. Samenvatting resultaten mentaal welbevinden jongeren en jongvolwassenen

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
Jongeren en jongvolwassenen								
De Klerk et al., 2020 N=2.000 (totaal 16 jaar en ouder)	33% 16-tot 24-jarigen emotioneel eenzaam (2019)		27% 16-tot 24-jarigen emotioneel eenzaam (juli). % sterk en matig eenzame 16-tot 24-jarigen (juli) gedaald tov 2019	Tussen juli en oktober 2020 was de daling in tevredenheid met het leven het grootst onder 16- tot 24-jarigen en 35-tot 44-jarigen, terwijl deze onder 65-plussers stabiel bleef.				
Du Long & Verhoeven, 2020 N= ±2.000 per meting (totaal 18 jaar en ouder)				De groep 18-29-jarigen die zich meestal eenzaam voelt, is groter geworden ten opzichte van de vorige meting in juni en is ook groter dan gemiddeld (13% tegenover 7% gemiddeld) (okt). Vooral 18-29-jarigen (26%) geven vaker aan zich eenzamer te voelen dan vóór de zomer en dit % is hoger dan gemiddeld (18%) (okt)				
Sociaal Planbureau Groningen, 2021 April: N= 3.733 (totaal 18 jaar en ouder) November: N=3.417 (totaal 18 jaar en ouder)	Psychische klachten: 36% 18 t/m 34-jarigen beperkt in dagelijkse activiteiten door psychische klachten/pers problemen (2019)	Eenzaamheid: 35% 18 t/m 34-jarigen voelt zich vaker eenzaam (april)		Eenzaamheid: 32% 18 t/m 34-jarigen voelt zich vaker eenzaam (nov) Psychische klachten: 44% 18 t/m 34-jarigen beperkt in dagelijkse activiteiten door psychische klachten/pers problemen (nov)		Net als in voorgaande uitvragen geven de 18 tot 34 jarigen het vaakst aan dat de coronacrisis hun sociale contacten negatief beïnvloedt (juni).		

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
Luijten et al., 2021 N = 844 8-18-jarigen tijdens corona N= 2401 8-18-jarigen vóór corona	Dec 2017-juli 2018 8,6% sterke angst 6,1% slaapproblemen 8,2% depressieve symptomen 5,5% boosheid 4,6% slechte globale gezondheid	10 april – 5 mei 16,7% sterke angst 11,5% slaapproblemen 7,1% depressieve symptomen 3,7% boosheid 1,7% slechte globale gezondheid						
Fischer et al., 2021 8-18-jarigen 2018-2019: N= 35.357 Apr-mei 2020 N=3.938 Nov-dec 2020 N= 1.489	2018-2019 <ul style="list-style-type: none"> 7,1% heeft volgens ouders zorgelijke mentale problemen 20,0% rapporteert milde angst 5,2% rapporteert ernstige angst 20,0% rapporteert milde depressieve symptomen 5,2% rapporteert ernstige depressieve symptomen 	April-mei 2020 <ul style="list-style-type: none"> 15,6% heeft volgens ouders zorgelijke mentale problemen 46,4% rapporteert milde angst 7,5% rapporteert ernstige angst 36,9% rapporteert milde depressieve symptomen 3,2% rapporteert ernstige depressieve symptomen 		Nov-dec 2020 <ul style="list-style-type: none"> 10,4% heeft volgens ouders zorgelijke mentale problemen 38,3% rapporteert milde angst 6,7% rapporteert ernstige angst 34,0% rapporteert milde depressieve symptomen 4,5% rapporteert ernstige depressieve symptomen 				
Den Ridder et al., 2020; Ter Berg & Schothorst, 2020				Jongeren (18-25 jaar) maken zich geen zorgen over de eigen gezondheid, maar wel dat				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
N = 14 jongeren tussen 18-25 jaar (betreft kwalitatief onderzoek)				ze anderen (ouders) kunnen besmetten. Jongeren (18-25 jaar) ervaren minder motivatie voor studie door online onderwijs. Het sociale leven van jongeren (18-25 jaar) is enorm ingeperkt. Dit heeft invloed op hun stemming, omdat ze het face-to-face contact missen.				
Kester, 2020 N=25.000 (totaal)		In april had 31% van de jongeren tot 35 jaar stress, kampte 19% met vermoeidheidsklachten en was 26% eenzaam.		Jongeren tot 35 jaar lijden mentaal onder de crisis: 74% zegt tot nu toe last te hebben (gehad) van mentale klachten. Meest voorkomende klachten onder jongeren zijn stress (40%), eenzaamheid (38%) en aanhoudende vermoeidheid (36%).				
RIVM GGD GHOR Nederland en 25 GGD'en, 2022 Jongeren 16-24 jaar N voor vragen over mentaal welbevinden varieert per ronde: 85-464 respondenten (16-24 jaar)		Rapportcijfer eigen leven 6,6 17-24 apr (zeer) goed ervaren gezondheid 89% 17-24 apr	Rapportcijfer eigen leven 6,6 7-12 mei 6,7 27 mei-1 jun 6,9 17-21 juni 7,3 8-12 juli (zeer) goed ervaren gezondheid 87% 7-12 mei 89% 27 mei - 1 jun 87% 17-21 juni 91% 8-12 juli	Rapportcijfer eigen leven 6,8 19-23 aug 6,7 30 sep - 4 okt 6,3 11-15 nov (zeer) goed ervaren gezondheid 87% 19-23 aug 85% 30 sep - 4 okt 86% 11-15 nov	Rapportcijfer eigen leven 6,4 30 dec - 3 jan 5,8 10-14 feb 5,9 24-28 mrt (zeer) goed ervaren gezondheid 88% 30 dec - 3 jan 86% 10-14 feb 87% 24-28 mrt	Rapportcijfer eigen leven 6,4 5-9 mei 6,9 16-20 juni 7,0 28 juli - 1 aug 7,0 8-12 sept 7,1 20-24 okt (zeer) goed ervaren gezondheid 86% 5-9 mei 87% 16-20 juni 86% 28 juli - 1 aug 86% 8-12 sept	Rapportcijfer eigen leven 6,4 24-28 nov (zeer) goed ervaren gezondheid 86% 24-28 nov	Rapportcijfer eigen leven 6,4 19-23 jan 7,1 9-13 mrt (zeer) goed ervaren gezondheid 82% 19-23 jan 87% 9-13 mrt

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		<p>psychisch gezond 73% 17-24 ap</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 73% 17-24 apr</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 55% 17-24 apr</p>	<p>Psychisch gezond 68% 7-12 mei 67% 27 mei - 1 jun 68% 17-21 juni 81% 8-12 juli</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 75% 7-12 mei 68% 27 mei - 1 jun 64% 17-21 juni 54% 8-12 juli</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 50% 7-12 mei 51% 27 mei - 1 jun 55% 17-21 juni 64% 8-12 juli</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 90% 7-12 mei 84% 27 mei - 1 jun 74% 17-21 juni 63% 8-12 juli</p>	<p>psychisch gezond 68% 19-23 aug 63% 30 sep - 4 okt 54% 11-15 nov</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 64% 19-23 aug 68% 30 sep - 4 okt 76% 11-15 nov</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 53% 19-23 aug 45% 30 sep - 4 okt 39% 11-15 nov</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 72% 19-23 aug 73% 30 sep - 4 okt 83% 11-15 nov</p> <p>(heel) vaak angstig 18% 11-15 nov</p> <p>(heel) vaak gestresst</p>	<p>psychisch gezond 62% 30 dec - 3 jan 49% 10-14 feb 54% 24-28 mrt</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 77% 30 dec - 3 jan 81% 10-14 feb 81% 24-28 mrt</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 44% 30 dec - 3 jan 31% 10-14 feb 38% 24-28 mrt</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 84% 30 dec - 3 jan 90% 10-14 feb 89% 24-28 mrt</p> <p>(heel) vaak angstig 18% 30 dec - 3 jan 21% 10-14 feb 20% 24-28 mrt</p> <p>(heel) vaak gestresst</p>	<p>88% 20-24 okt</p> <p>psychisch gezond 62% 5-9 mei 69% 16-20 juni 74% 28 juli - 1 aug 71% 8-12 sept 74% 20-24 okt</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 76% 5-9 mei 61% 16-20 juni 59% 28 juli - 1 aug 51% 8-12 sept 47% 20-24 okt</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 47% 5-9 mei 60% 16-20 juni 60% 28 juli - 1 aug 58% 8-12 sept 73% 20-24 okt</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 85% 5-9 mei 71% 16-20 juni 61% 28 juli - 1 aug 56% 8-12 sept 36% 20-24 okt</p> <p>(heel) vaak angstig 15% 5-9 mei 14% 16-20 juni 12% 28 juli - 1 aug 16% 8-12 sept 12% 20-24 okt</p> <p>(heel) vaak gestresst</p>	<p>psychisch gezond 63% 24-28 nov</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 66% 24-28 nov</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 55% 24-28 nov</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 61% 24-28 nov</p>	<p>psychisch gezond 58% 19-23 jan 71% 9-13 mrt</p> <p>enigszins t/m sterk eenzaam 72% 19-23 jan 55% 9-13 mrt</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 43% 19-23 jan 68% 9-13 mrt</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 71% 19-23 jan 51% 9-13 mrt</p>

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
				50% 11-15 nov (heel) vaak problemen met slapen 28% 11-15 nov	40% 30 dec - 3 jan 50% 10-14 feb 54% 24-28 mrt (heel) vaak problemen met slapen 32% 30 dec - 3 jan 36% 10-14 feb 35% 24-28 mrt	43% 5-9 mei 41% 16-20 juni 35% 28 juli - 1 aug 31% 8-12 sept 33% 20-24 okt (heel) vaak problemen met slapen 26% 5-9 mei 28% 16-20 juni 26% 28 juli - 1 aug 18% 8-12 sept 24% 20-24 okt		
CBS, 2021a CBS, 2021b; CBS, 2022d Gezondheidsenquête N=9.500 Voorlopige cijfers	Psychisch ongezond 2019 Kwartaal 1: 10,2% 12-18 jaar 12,6% 18-25 jaar Kwartaal 2: 6,7% 12-18 jaar 15,3% 18-25 jaar Kwartaal 3: 5,2% 12-18 jaar 11,9% 18-25 jaar Kwartaal 4: 10,4% 12-18 jaar 11,2% 18-25 jaar 2020 Kwartaal 1: 6,1% 12-18 jaar 11,6% 18-25 jaar	Psychisch ongezond Kwartaal 2: 8,4% 12-18 jaar 15,4% 18-25 jaar	Psychisch ongezond Kwartaal 3: 3,8% 12-18 jaar 15,3% 18-25 jaar	Psychisch ongezond Kwartaal 4: 10,3% 12-18 jaar 12,9% 18-25 jaar	Psychisch ongezond Kwartaal 1: 13,2% 12-18 jaar 26,6% 18-25 jaar	Psychisch ongezond Kwartaal 2: 13,3% 12-18 jaar 23,8% 18-25 jaar		
CBS-StatLine, 2022; CBS, 2022e Jongeren van 12-25 jaar Gezondheidsenquête N=9.500 voor hele bevolking	2019 (jaarcijfer): Psychische ongezond 8,3% 12-18 jaar 12,7% 18-25 jaar	2020 (jaarcijfer): Psychische ongezond 7,2% 12-18 jaar 13,8% 18-25 jaar 12-25 jaar: 9,1% zenuwachtig 3,8% in de put 17,8% niet kalm en rustig	2020 (jaarcijfer): Psychische ongezond 7,2% 12-18 jaar 13,8% 18-25 jaar 12-25 jaar: 9,1% zenuwachtig 3,8% in de put 17,8% niet kalm en rustig	2020 (jaarcijfer): Psychische ongezond 7,2% 12-18 jaar 13,8% 18-25 jaar 12-25 jaar: 9,1% zenuwachtig 3,8% in de put 17,8% niet kalm en rustig	2021 (jaarcijfer): Psychische ongezond 12,6% 12-18 jaar 22,4% 18-25 jaar 12-25 jaar: 12,1% zenuwachtig 7,9% in de put 22,3% niet kalm en rustig	2021 (jaarcijfer): Psychische ongezond 12,6% 12-18 jaar 22,4% 18-25 jaar 12-25 jaar: 12,1% zenuwachtig 7,9% in de put 22,3% niet kalm en rustig	2021 (jaarcijfer): Psychische ongezond 12,6% 12-18 jaar 22,4% 18-25 jaar 12-25 jaar: 12,1% zenuwachtig 7,9% in de put 22,3% niet kalm en rustig	

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		8,2% neerslachtig en somber 15,9% niet gelukkig	8,2% neerslachtig en somber 15,9% niet gelukkig	8,2% neerslachtig en somber 15,9% niet gelukkig	12,4% neerslachtig en somber 20,0% niet gelukkig	12,4% neerslachtig en somber 20,0% niet gelukkig	12,4% neerslachtig en somber 20,0% niet gelukkig	
Kanne & Driessen, 2020 N=2.000 panelleden van 18 jaar en ouder		49% jongeren (18-24 jaar) is eenzamer dan voor de crisis (april)	55% jongeren (18-24 jaar) is eenzamer dan voor de crisis (mei)	69% jongeren (18-24 jaar) is eenzamer dan voor de crisis (nov)				
Van der Velden et al., 2021b N= 4.064 panelleden van 18 jaar of ouder	November-december 2019: Onder 18-34-jarigen had: 20,7% angst symptomen 14,8% slaapproblemen 2,9% gebruikte medicijnen voor angst en depressie			November- december 2020: Onder 18-34-jarigen had: 22,3% angst symptomen 14,6% slaapproblemen 3,4% gebruikte medicijnen voor angst en depressie				
Zwier et al., 2021 N=583 jongeren die tijdens de COVID-19 pandemie overgingen van de basisschool naar het voorgezet onderwijs	Begin 2020: Eenzaamheidscore iets boven de 1,2 op een schaal van 1 tot 4.	Ruim 20% zag hun vrienden nooit of minder dan een keer per maand in het echt, 50% zag ze wekelijks tot dagelijks. Meer dan 60% videobelde		Eind 2020: Eenzaamheidscore iets onder de 1,2 op een schaal van 1 tot 4.				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		<p>wekelijks tot dagelijks. Meer dan 90% gebruikte wekelijks tot dagelijks chatt en whatsapp.</p> <p>Shoosluiting: Eenzaamheidscore rond de 1,2 op een schaal van 1 tot 4 (eind 2020 retrospectief gerapporteerd).</p>						
De Kindertelefoon, 2020; De Kindertelefoon, 2021	Aantal gesprekken per dag over: Depressie: 13	<p>Emotionele problemen op 4^e plek van meest voorkomende gespreksonderwerpen</p> <p>Aantal gesprekken per dag over: Zelfdoding: 16 Eenzaamheid: 6 Depressie: 14</p> <p>Half april: toename van 20% van gesprekken die gaan over mentale problemen, zoals angsten en nachtmerries, zelfdoding, automutilatie en eetstoornis.</p>			<p>Emotionele problemen op 2^e plek van meest voorkomende gespreksonderwerpen</p> <p>Aantal gesprekken per dag over: Zelfdoding: 21 (+31%) Eenzaamheid: 8 (+31%) Depressie: 16 (+16%)</p> <p>Toename van 21% van aantal gesprekken over emotionele problemen t.o.v. 1^e lockdown.</p>			
Achterberg et al., 2021		Daling in externaliserend gedrag						

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
N=151 kinderen van 10-13 jaar		(hyperactiviteit, gedragsproblemen) vergeleken met 2017 en 2018; geen verschil met 2016 en 2019. Geen verschil in internaliserend gedrag (problemen met leeftijdsgenoten, emotionele problemen) vergeleken met 2016, 2017, 2018 en 2019. 21% van de kinderen heeft in de afgelopen 2 weken stress ervaren.						
Van Leersum-Bekebrede et al., 2022a Jongeren van 12 t/m 25 N= 4.807 sept/okt 2021 N= 4.751 dec 2021 N= 5.826 maart 2022						25% ervaart psychische klachten (MHI-5) 88% ervaart een (zeer) goede gezondheid 8-9% had suïcidale gedachten 29% voelde zich soms tot altijd eenzaam 32% voelde zich (zeer) vaak gestresst	30% ervaart psychische klachten (MHI-5) 86% ervaart een (zeer) goede gezondheid 9-22% had suïcidale gedachten 34% voelde zich soms tot altijd eenzaam 39% voelde zich (zeer) vaak gestresst	43% ervaart psychische klachten (MHI-5) 85% ervaart een (zeer) goede gezondheid ( ) 22% had suïcidale gedachten 56% voelde zich soms tot altijd eenzaam 55% voelde zich (zeer) vaak gestresst
Bosmans et al., 2022b 0-24-jarigen, maar cijfers betreffen					10-36% meer huisartsconsulten vanwege suicide(pogingen)	36% meer huisartsconsulten vanwege suicide(pogingen) dan	36% meer huisartsconsulten vanwege suicide(pogingen) dan	37% meer huisartsconsulten vanwege suicide(pogingen)

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
<p>vooral 15-24-jarigen.</p> <p>Registratie bij 380 huisartsenpraktijken met ongeveer 1,6 miljoen patiënten</p>					<p>dan in dezelfde periode in 2019.</p> <p>Ongeveer 24% meer huisartsconsulten vanwege depressieve klachten dan in dezelfde periode in 2019</p>	<p>in dezelfde periode in 2019</p> <p>Ongeveer 24% meer huisartsconsulten vanwege depressieve klachten dan in dezelfde periode in 2019</p>	<p>in dezelfde periode in 2019</p> <p>Ongeveer 24% meer huisartsconsulten vanwege depressieve klachten dan in dezelfde periode in 2019</p>	<p>dan in dezelfde periode in 2019.</p> <p>24% meer huisartsconsulten vanwege depressieve klachten dan in dezelfde periode in 2019</p> <p>Evenveel huisartsconsulten voor angstklachten, slaapproblemen, en geheugen -en concentratieproblemen als in dezelfde periode in 2019, 2020 en 2021</p>
<p>Bolt et al., 2021</p> <p>Registratie van ongeveer 350 huisartspraktijken, 15-24-jarigen</p>		Iets minder voorschriften voor benzodiazepines als in 2019, evenveel antidepressiva	Iets minder voorschriften voor benzodiazepines als in 2019, evenveel antidepressiva	Iets minder voorschriften voor benzodiazepines als in 2019, evenveel antidepressiva	Evenveel voorschriften voor benzodiazepines als in 2019, stijging voor antidepressiva			
<p>Green et al., 2021</p> <p>Mei 2020: N= 462 adolescenten (10-22 jaar) en N= 371 jong volwassenen (17-25 jaar)</p> <p>November 2020: N = 238 adolescenten (10-22 jaar) en N= 231 jongvolwassenen (17-25 jaar)</p>				<p>Tussen mei en november 2020 nam het niveau van vitaliteit af, terwijl niveaus van spanning en depressie toenamen, vooral bij de jongere adolescenten. Schommelingen in vitaliteit werden minder terwijl schommelingen in spanning toenamen. Er was geen significant verschil in schommelingen in depressie. De toename van schommelingen in spanning was groter</p>				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
				onder de jongere adolescenten.				
CBS, 2022a Jongvolwassenen van 18-25 jaar totale N 18+: ongeveer 7500	2019 (jaarcijfer): 87,5% is gelukkig 86,1% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 83,8% is gelukkig 81,4% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 83,8% is gelukkig 81,4% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 83,8% is gelukkig 81,4% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 80,9% is gelukkig 76,9% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 80,9% is gelukkig 76,9% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 80,9% is gelukkig 76,9% is tevreden met het leven	
GGD'en & RIVM, 2022a; GGD'en & RIVM, 2022b N= 167.000 middelbare scholieren in de klassen 2 en 4	2019 84% voelt zich meestal (zeer) gelukkig 85% heeft een (zeer) goed ervaren gezondheid 44,5% voelt zich (zeer) vaak gestresst						Najaar 2021 <ul style="list-style-type: none"> • 77% voelt zich meestal (zeer) gelukkig • 83% heeft een (zeer) goed ervaren gezondheid • 44,4% voelt zich (zeer) vaak gestresst 	
van den Broek et al., 2022 Jongeren uit klas 3 van het VO: N = 177 in 2019 en N=188 in voorjaar 2020		Vergeleken met 2019: Evenveel eenzaamheid, stress thuis en tevreden met relatie beste vriend(in) Minder stress door school Minder geluksgevoel en minder tevreden met relatie ouders						
Studenten in MBO, HBO en WO								
De Klerk et al., 2021 N= 5000	2019 één op de vier studenten is psychisch ongezond (MHI-5)			November: één op de drie studenten is psychisch ongezond (MHI-5)				
Geels et al., 2021 2 enquêtes onder studenten: 1) N=4.231		23 maart t/m 19 mei Enquête 1: 32% beoordeelt welzijn met 4 of lager	19 mei t/m 28 sept Enquête 1: 2% beoordeelt welzijn met 4 of lager	15 okt t/m 17 nov Enquête 1: 33% beoordeelt welzijn met 4 of lager				

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
2) N=1.254								
		Enquête 2: 31% beoordeelt welzijn met 4 of lager	Tijdens de periode van versoepelingen lag het welzijn gemiddeld 2.5 punten hoger dan tijdens de 1e lockdown en de 2e golf in okt-nov (op een schaal van 1 tot 10). Enquête 2: 5% beoordeelt welzijn met 4 of lager Tijdens de periode van versoepelingen lag het welzijn gemiddeld 2 punten hoger dan tijdens de 1e lockdown en de 2e golf in nov-dec (op een schaal van 1 tot 10).	Het welzijn ligt 0.2 punt lager dan tijdens de 1e lockdown. Enquête 2 (25 nov – 10 dec): 32% beoordeelt welzijn met 4 of lager Het welzijn ligt 0.1 punt lager dan tijdens 1e lockdown				
Dopmeijer et al., 2021b N=28.442 studenten van 8 universiteiten en 7 hbo-instellingen)					Begin maart-half mei 2021: Invloed van coronacrisis of de maatregelen op gebruik van slaap- of kalmeringsmiddelen zonder doktersvoorschrift: Voor 89% was deze vraag niet van toepassing. Van de studenten op wie de vraag wel van toepassing was: gaf 20% aan meer slaap- of kalmeringsmiddelen te zijn gaan gebruiken, 9% minder en bij 71%			

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (mrt-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020 – april 2021)	Versoepeling maatregelen (mei-oktober 2021)	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
					was er geen verandering.			
Dopmeijer et al., 2021a N=28.442 studenten van 8 universiteiten en 7 hbo-instellingen)					<p>Begin maart-half mei 2021: Invloed coronacrisis of maatregelen op gevoelens van angst of depressie. Voor 12% was deze vraag niet van toepassing Van de studenten op wie de vraag wel van toepassing was, voelt 30% zich meer angstig of depressief voelen en bij 43% is er een toename van beide. Bij 23% was er geen verandering en bij 4% was er een afname van angst en/of depressie</p> <p>Invloed coronacrisis of maatregelen op gevoelens van van eenzaamheid. Voor minder dan 9% was deze vraag niet van toepassing. Van de studenten op wie de vraag wel van toepassing was heeft 80% meer eenzaamheidsgevoelens vanwege de coronacrisis. Bij 18% had de crisis geen invloed, terwijl bij 2% de coronacrisis heeft bijgedragen aan minder eenzaamheidsgevoelens.</p>			

Tabel 3. Samenvatting resultaten mentaal welbevinden ouderen

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
Ouderen								
De Vries & Pols, 2020; Van der Roest et al., 2020a; Van der Roest et al., 2020b Mei: N = 193 bewoners, 1609 familieleden, 811 medewerkers Juni: N = 69 bewoners, 775 familieleden en 324 medewerkers		77% van de bewoners van verpleeg- en verzorgingshuizen voelt zich matig tot zeer sterk eenzaam. Bijna de helft van de bewoners vond dat hun gezondheid achteruit was gegaan in vergelijking met voor het bezoekverbod. 43% van de medewerkers en evenveel familieleden vonden dat de gezondheid van bewoners achteruit was gegaan. Een toename in de ernst van depressie, angst en prikkelbaarheid van bewoners op een afdeling werd door meer dan 60% van de medewerkers in de directe zorg gemeld.	72% van de bewoners voelt zich matig tot zeer sterk eenzaam. 55% van de bewoners was psychisch ongezond, hetzelfde % als tijdens het bezoekverbod in mei. Minder medewerkers dan in mei meldden een toename in ernst van probleemgedrag van depressie, prikkelbaarheid, angst en agitatie. Op een schaal van 0-10 rapporteerden bewoners een verbeterde kwaliteit van leven (gemiddelde 6,4) ten opzichte van mei (gemiddelde 5,0). Ook familieleden (5,4 tov 4,8) en zorgmedewerkers (6,6 tov 5,6) laten een verbetering zien voor de bewoners. De scores zijn echter nog niet op hetzelfde niveau als					

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
			voordat de pandemie uitbrak.					
De Vries & Pols, 2020; Steinmetz et al., 2020 Mei: N = 1.697 Juni: N = 1.716		De mentale gezondheid van zelfstandig wonende ouderen was goed; 78% zei zich in de afgelopen maand (april-mei) vaak, meestal, of voortdurend 'gelukkig' te voelen en 86% voelde zich 'kalm en rustig'. 24% van de ouderen gaf aan eenzaam te zijn. In vergelijking met gegevens van voor de coronacrisis, nam vooral emotionele eenzaamheid toe. Heel veel ouderen deden iets tegen het sociaal isolement en eenzaamheid, vooral contact zoeken op 1,5 meter (86%), via sociale media en beeldbellen (72%) en afleiding zoeken (zoals fietsen, tuinieren, tv kijken).	Situatie van zelfstandig wonende ouderen in Nederland stabiel gebleven of zelfs verbeterd. Ouderen zijn minder bezorgd en ze zijn ook minder bang ziek te worden. Zowel de sociale als de emotionele eenzaamheid is licht gedaald ten opzichte van mei. Het niveau is echter nog niet terug naar de tijden van vóór de COVID, in het bijzonder voor emotionele eenzaamheid. Geestelijke gezondheid bleef stabiel en op een vrij hoog niveau (gemiddeld 5 op een schaal van 1-6). In mei (8%) en juni (7%) meldde de ondervraagden dat ze niet de benodigde hulp kregen op specifiek gebied (zoals mentale gezondheid). Bij de groep ondervraagden die					

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
			<p>meldden minder contact te hebben met familie en/of vrienden bleef het aandeel in juni gelijk aan dat in mei (40%).</p> <p>Van de mensen die nog steeds last hebben van minder contact, zegt 30% eenzaam te zijn tegenover 19% van de rest van de ondervraagden.</p>					
De Klerk et al., 2020 N=2.000	16% 75-plussers emotioneel eenzaam (2019)		37% 75-plussers emotioneel eenzaam (juli 2020)					
Sociaal Planbureau Groningen, 2021 N= 3.500		15% 65-plussers voel zich vaker eenzaam (april)		12% 65-plussers voelt zich vaker eenzaam (november)				
De Vries & Pols, 2020 Interviews: N= 244 Vragenlijsten: N = 2619 ouderen in verpleeghuizen & 1697 zelfstandigwonende ouderen		<p>Verschillende ouderen hebben aangegeven dat ze merken dat hun gezondheid achteruitgaat doordat ze veel thuis zitten en weinig beweging krijgen, i.v.m. het sluiten van de dagbesteding.</p> <p>Veel ouderen zijn bang om in deze tijd te sterven, omdat zij weten dat familie er op dit moment niet bij zal kunnen zijn en zij geen goed</p>						

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		afscheid kunnen nemen.						
Kester, 2020 N=25.000				Van de 65-plussers zegt 48 procent één of meerdere mentale klachten te hebben (ervaren) sinds de coronacrisis (sept).				
Hamers et al., 2020a; Hamers et al., 2020b N = 43 vragenlijsten van verpleeghuislocaties (bezoek per 25 mei toegestaan); N= 25 vragenlijsten van verpleeghuizen (bezoek per 11 mei toegestaan); Dieptemonitoring bij 5 locaties: 46 vragenlijsten en 154 diepte-interviews (Hamers et al, 2020a) N = 63 vragenlijsten (Hamers et al, 2020b)		Welbevinden: Veel naasten en medewerkers geven aan dat het bezoekverbod een negatieve impact heeft gehad op het welbevinden van de bewoners van verpleeghuizen.	Drie weken na de versoepeling is de impact van het bezoek op het welbevinden van bewoners overwegend positief.	Nog steeds positieve effecten van versoepelingen op het welbevinden. 45% van de verpleeghuislocaties rapporteert een positievere stemming ten opzichte van de periode met het bezoekverbod tijdens de 1 ^e lockdown. Naar schatting komt 1 op de 5 naasten minder vaak op bezoek dan voor het algehele bezoekverbod.				
Kanne & Driessen, 2020 N=2.000		22% ouderen 65+ is eenzamer dan voor de crisis (april)	25% ouderen 65+ is eenzamer dan voor de crisis (mei)	32% ouderen 65+ is eenzamer dan voor de crisis (nov)				
Knapen et al., 2021 N = 350 (2019) N = 303 (2020)	Voorjaar van 2019: 49% van de ouderen met een lichamelijke beperking was (matig of	Voorjaar 2020: 62% van de ouderen met een lichamelijke beperking was (matig of sterk) eenzaam 43% was matig eenzaam	April tot juni 2020: 28% van de ouderen met een lichamelijke beperking voelt zich eenzamer door het coronavirus. 31% van de ouderen met					

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
	sterk) eenzaam. 34% was matig eenzaam	Het aantal ouderen dat zich matig eenzaam voelde is significant toegenomen maar dat geldt niet voor het percentage dat zich sterk eenzaam voelde. Ook emotionele eenzaamheid is significant gestegen, terwijl sociale eenzaamheid is gelijk gebleven.	een lichamelijke beperking maakt zich zorgen over de gevolgen voor hun sociale leven.					
RIVM GGD GHOR Nederland en 25 GGD'en, 2022 Ouderen van 70 jaar en ouder N voor vragen over mentaal welbevinden varieert per ronde: 2.745-3.532 respondenten (70 jaar en ouder)		Rapportcijfer eigen leven 7,3 17-24 apr (zeer) goed ervaren gezondheid 79% 17-24 apr psychisch gezond 92% 17-24 apr enigszins t/m sterk eenzaam 74% 17-24 apr	Rapportcijfer eigen leven 7,4 7-12 mei 7,5 27 mei-1 jun 7,6 17-21 juni 7,7 8-12 juli (zeer) goed ervaren gezondheid 80% 7-12 mei 80% 27 mei-1 jun 80% 17-21 juni 81% 8-12 juli psychisch gezond 93% 7-12 mei 93% 27 mei-1 jun 93% 17-21 juni 94% 8-12 juli enigszins t/m sterk eenzaam 70% 7-12 mei 63% 27 mei-1 jun	Rapportcijfer eigen leven 7,6 19-23 aug 7,5 30 sep - 4 okt 7,5 11-15 nov (zeer) goed ervaren gezondheid 81% 19-23 aug 80% 30 sep - 4 okt 80% 11-15 nov psychisch gezond 93% 19-23 aug 93% 30 sep - 4 okt 93% 11-15 nov enigszins t/m sterk eenzaam 53% 19-23 aug 55% 30 sep - 4 okt	Rapportcijfer eigen leven 7,3 30 dec - 3 jan 7,2 10-14 feb 7,3 24-28 mrt (zeer) goed ervaren gezondheid 80% 30 dec-3 jan 80% 10-14 feb 80% 24-28 mrt psychisch gezond 92% 30 dec - 3 jan 92% 10-14 feb 92% 24-28 mrt enigszins /tm sterk eenzaam 65% 30 dec - 3 jan 69% 10-14 feb	Rapportcijfer eigen leven 7,5 5-9 mei 7,7 16-20 juni 7,6 28 juli - 1 aug 7,7 8-12 sept 7,7 20-24 okt (zeer) goed ervaren gezondheid 81% 5-9 mei 82% 16-20 juni 81% 28 juli - 1 aug 80% 8-12 sept 80% 20-24 okt psychisch gezond 92% 5-9 mei 93% 16-20 juni 93% 28 juli - 1 aug 93% 8-12 sept 94% 20-24 okt enigszins tm sterk eenzaam 59% 5-9 mei 48% 16-20 juni	Rapportcijfer eigen leven 7,5 24-28 nov (zeer) goed ervaren gezondheid 80% 24-28 nov psychisch gezond 92% 24-28 nov enigszins tm sterk eenzaam 49% 24-28 nov	Rapportcijfer eigen leven 7,4 19-23 jan 7,6 9-13 mrt 7,7 8-12 juni (zeer) goed ervaren gezondheid 78% 19-23 jan 77% 9-13 mrt 76% 8-12 juni psychisch gezond 91% 19-23 jan 91% 9-13 maart 93% 8-12 juni enigszins tm sterk eenzaam 54% 19-23 jan 41% 9-13 maart

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
		<p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 73% 17-24 apr</p>	<p>58% 17-21 juni 54% 8-12 juli</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 62% 7-12 mei 62% 27 mei - 1 jun 63% 17-21 juni 68% 8-12 juli</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 78% 7-12 mei 72% 27 mei-1 juni 64% 17-21 juni 51% 8-12 juli</p>	<p>63% 11-15 nov</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 65% 19-23 aug 63% 30 sep - 4 okt 64% 11-15 nov</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 53% 19-23 aug 60% 30 sep - 4 okt 69% 11-15 nov</p> <p>(heel) vaak angstig 2% 11-15 nov</p> <p>(heel) vaak gestresst 3% 11-15 nov</p> <p>(heel) vaak problemen met slapen 11% 11-15 nov</p>	<p>64% 24-28 mrt</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 66% 30 dec - 3 jan 63% 10-14 feb 63% 24-28 mrt</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 70% 30 dec - 3 jan 78% 10-14 feb 74% 24-28 mrt</p> <p>(heel) vaak angstig 3% 30 dec - 3 jan 2% 10-14 feb 2% 24-28 mrt</p> <p>(heel) vaak gestresst 4% 30 dec - 3 jan 3% 10-14 feb 4% 24-28 mrt</p> <p>(heel) vaak problemen met slapen 13% 30 dec - 3 jan 13% 10-14 feb 11% 24-28 mrt</p>	<p>46% 28 juli - 1 aug 43% 8-12 sept 40% 20-24 okt</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 68% 5-9 mei 76% 16-20 juni 76% 28 juli - 1 aug 76% 8-12 sept 81% 20-24 okt</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 69% 5-9 mei 50% 16-20 juni 36% 28 juli - 1 aug 31% 8-12 sept 24% 20-24 okt</p> <p>(heel) vaak angstig 2% 5-9 mei 2% 16-20 juni 1% 28 juli - 1 aug 2% 8-12 sept 2% 20-24 okt</p> <p>(heel) vaak gestresst 3% 5-9 mei 3% 16-20 juni 2% 28 juli - 1 aug 3% 8-12 sept 3% 20-24 okt</p> <p>(heel) vaak problemen met slapen 11% 5-9 mei 10% 16-20 juni 10% 28 juli - 1 aug 11% 8-12 sept 11% 20-24 okt</p>	<p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 74% 24-28 nov</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 43% 24-28 nov</p>	<p>39% 8-12 juni</p> <p>goede ervaren kwaliteit sociale contacten 70% 19-23 jan 78% 9-13 maart 79% 8-12 juni</p> <p>mist het om vrienden/familie in het echt te zien 52% 19-23 jan 31% 9-13 maart</p>

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
CBS, 2021b Ouderen van 65 jaar en ouder N=10.000 volwassenen	Psychisch ongezond 2019 1e kwartaal 12,8% 2e kwartaal 8,5% 3e kwartaal 9,5% 4e kwartaal 8,8% 2020 1e kwartaal 9,8%	Psychisch ongezond Kwartaal 2 2020 9,3%	Psychisch ongezond Kwartaal 3 2020 9,7%	Psychisch ongezond Kwartaal 4 2020 10,2%	Psychisch ongezond Kwartaal 1 2021 9,6%	Psychisch ongezond Kwartaal 2 2021 12,6%		
CBS-StatLine, 2022 Gezondheidsenquête N=9.500 voor hele bevolking	Psychische ongezond 2019 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 8,5% 75+: 12,1%	Psychische ongezond 2020 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 8,7% 75+: 11,2%	Psychische ongezond 2020 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 8,7% 75+: 11,2%	Psychische ongezond 2020 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 8,7% 75+: 11,2%	Psychische ongezond 2021 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 10,1% 75+: 13,1%	Psychische ongezond 2021 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 10,1% 75+: 13,1%	Psychische ongezond 2021 (jaarcijfer): 65-75 jaar: 10,1% 75+: 13,1%	
Ikani et al., 2021 Kwantitatief onderzoek (half december 2020-half januari 2021) N= 391 respondenten van 65 jaar en ouder.					Zelfrapportage 65+ 79,8% geen tot weinig depressieve klachten 84,9% geen tot weinig angstklachten 91,6% geen tot weinig stressklachten 9,2% milde depressieve klachten 10% milde angstklachten 3,1% milde stressklachten 11% matige of verhoogde depressieve klachten			

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
					<p>5,1% matige of verhoogde angstklachten 5,4% matige of verhoogde stressklachten</p> <p>78,9% kan zich goed bezig houden met dagelijkse activiteiten en bezigheden 84,8% van de ouderen haalt plezier uit dagelijkse bezigheden 82% mist fysiek contact 72,3% kan in deze tijd met iemand praten wanneer dit nodig is 14,1% heeft niemand om mee te praten wanneer zij niet lekker in hun vel zitten.</p>			
van Tilburg, 2021 N=404 zelfstandig wonende ouderen van 64-96 jaar	23% voelt zich eenzaam			28% voelt zich eenzaam Emotionele eenzaamheid is meer toegenomen dan sociale eenzaamheid	28% voelt zich eenzaam Emotionele eenzaamheid is meer toegenomen dan sociale eenzaamheid			
CBS, 2022f Ouderen 65-75 jaar en 75+ (totale N 15+; ongeveer 7.500)	2019 (jaarcijfer): 75+: 88,9% is gelukkig 87,1% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 75+: 87,5% is gelukkig 85,6% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 75+: 87,5% is gelukkig 85,6% is tevreden met het leven	2020 (jaarcijfer): 75+: 87,5% is gelukkig 85,6% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 75+: 86,8% is gelukkig 84,5% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 75+: 86,8% is gelukkig 84,5% is tevreden met het leven	2021 (jaarcijfer): 75+: 86,8% is gelukkig 84,5% is tevreden met het leven	

Referentie	Vóór corona (2019)	1 ^e lockdown (maart-april 2020)	Versoepeling maatregelen (mei-juli 2020)	Verdere aanscherping maatregelen (augustus-half december 2020)	2 ^e lockdown (half december 2020-april 2021)	Versoepeling maatregelen mei-oktober 2021	Aanscherping maatregelen en 3e lockdown (november 2021-half januari 2022)	Versoepeling maatregelen (half januari 2022-heden)
	65-75 jaar: 91,9% is gelukkig 90,0% is tevreden met het leven	65-75 jaar: 89,2% is gelukkig 87,7% is tevreden met het leven	65-75 jaar: 89,2% is gelukkig 87,7% is tevreden met het leven	65-75 jaar: 89,2% is gelukkig 87,7% is tevreden met het leven	65-75 jaar: 90,0% is gelukkig 87,2% is tevreden met het leven	65-75 jaar: 90,0% is gelukkig 87,2% is tevreden met het leven	65-75 jaar: 90,0% is gelukkig 87,2% is tevreden met het leven	
Van Leersum-Bekebrede et al., 2022b N = 2.987 ouderen van 65 jaar en ouder							65-74 jaar 5% had suïcidale gedachten 75+ 8% had suïcidale gedachten	65-74 jaar 5% had suïcidale gedachten 86% ervaart psychische klachten (MHI-5) 76% ervaart een (zeer) goede gezondheid 42% voelde zich soms tot altijd eenzaam 13% voelde zich (zeer) vaak gestresst 11% (zeer) vaak slaapproblemen 75+ 8% had suïcidale gedachten 83% ervaart psychische klachten (MHI-5) 65% ervaart een (zeer) goede gezondheid 51% voelde zich soms tot altijd eenzaam 15% voelde zich (zeer) vaak gestresst 13% (zeer) vaak slaapproblemen